यत्नेन न यद्भते । जायेत हृष्टवदना ज्ञात्वा तद्विरमन्तरा । अप्रियाण्यपि चान्यानि तद्भक्तान्यभिमन्यते । उपायनं च गृह्णाति स्तोकं यस्मादयं तथा । कथान्तरेषु स्मरति प्रहृष्टवदनस्तथा । इति रक्षस्य वै लक्ष्म कर्तव्यं तस्य सेवनम् । तद्दत्तवस्त्रभूमादि चिह्नं संधारयेत् सदा । न्यूनाधिके स्वाधिकारे नित्योद्युक्तो भवेत् सदा । तदर्थां तत्कृतां वार्त्तां शृणुयाद्यापि कीर्त्तयेत् । चारकृचकदोषेण हृन्यथा यदये नृपः । शृणुयान्मौनमाश्रित्य तथ्यं यत्नेन मोदयेत् । आपद्गतं सुभर्त्तारं कदापि न परित्यजेत् । वक्तव्यारमथादिष्टं यत्स्वामी हृदादरेण तत् । तदिष्टं चिन्तयेच्चित्तं पालकस्याज्ञया न किम् । अप्रधानः प्रधानः स्यात्, काले चात्यन्तसेवनात् । प्रधानोऽप्यप्रधानः स्यात् सेवाभावादिना यतः । नित्यं संसेवनरतो भृत्यो राज्ञः प्रियो भवेत् । स्वस्वाधिकारकार्य्यं यत् शक्तं कुर्य्यात् सुमानी यतः । न कुर्य्यात् सहसा कार्य्यं नीचं राजापि चोदयेत् । तत् कार्य्यकारकाभावे राज्ञः कार्य्यं सदैव हि । काले यद्युचितं कर्त्तुं नीचमप्युत्तमोऽर्हति । यस्मिन् प्रीतो भवेद्राजा तदनिष्टं न चिन्तयेत् । न दर्शयेत् स्वाधिकारगौरवं तु कदाचन । परस्परं नाभ्यसूयुर्न भेदं प्राप्नुयुस्तथा । राज्ञा चाधिकृताः सन्तः स्वस्वाधिकारसुप्रये । अधिकारिगणो राजा सद्वृत्तो यत्र निश्चितः । उभौ, तत्र स्थिरा लक्ष्मीर्विपुला सन्तुलोमयेत् । अन्याधिकारदत्तं तु न ब्रूयाच्छ्रुतमप्युत । राजा न शृणुयादन्य सुखतस्तु कदाचन । न बोधयन्ति च हितमहितं चाधिकारिणः । प्रच्छन्नवैरिणस्ते तु दाक्षिण्यपरायणाः । हिताहितं न शृणोति राजा मन्त्रिसुखाच्च यः । स दक्षो राजरूपेण प्रजानां धनहारकः । सुपुष्टव्यवहारा ये राजपुत्रैश्च मन्त्रिणः । विरुध्यन्ति च तैः सार्द्धं ते तु प्रच्छन्नतस्कराः । वाला अपि राजपुत्राः सावमान्यास्तु मन्त्रिभिः । सदा सुवक्तृवाक्यैस्तु संबोध्यास्ते प्रयत्नतः । अवदाचरितं तेषां कश्चित् राज्ञे न दर्शयेत् । स्त्रीपुत्रमोहो बलवान् तयोर्निन्दा न श्रेयसे । राज्ञोऽवश्यतरं कार्य्यं प्राक्संयमितं च यत् । आज्ञापयाप्यतस्तत्तं करिष्ये तत् निश्चितम् । इति विज्ञाप्य तत् कर्त्तुं प्रयतेत भयक्लिन्नः । प्राणानपि च संदद्यान्महाकार्य्ये नृपस्य च । भृत्यकुटुम्बपुष्ट्यर्थं नान्यथा तु कदाचन । भृत्या धनहराः सर्वे युक्त्या प्राणहरो नृपः । युक्त्यादौ तु महाकार्य्ये भृत्यप्राणान् हरेन्नृपः । नान्यथा भृतिरूपेण भृत्यो राजधनं हरेत् । अन्यथा हरतस्तौ तु भवतः स्वनाशकौ । राजा च युवराजश्च मान्योऽमात्यादिकौ एदा । तद्भूषणाद्यैश्च किं तद्भूषाधिकृतेन किम् । मन्त्रिणश्चाप्य भृतयो भूयः दाक्षिणो यतः । न क्रीडयेद्राजवर्गं प्रोक्तिते तं विशेषयेत् । नावमान्या राजपत्नी कन्या अपि च मन्त्रिभिः । राजबन्धुभिः पूज्याः सुहृदश्च यथार्हतः । नृपाद्भृतस्तुरं गच्छेत् त्यक्त्वा कार्य्यं यतं महत् । मित्रायापि न वक्तव्यं राजकृत्यं सुमन्त्रितम् । भृतिं विना राजद्रव्यमदत्तं नाभिलाषयेत् । राजाज्ञया विना नेच्छेत् कार्य्यं माध्यस्थिकीं भृतिम् । न हि हन्यात् द्रव्यलोभात् न कार्य्यं वस्तु कस्यचित् । स्वस्त्रीपुत्रधनप्राणैः काले संरक्षयेन्नृपम् । उत्कोचं नैव गृह्णीयात् नान्यथा बाधयेन्नृपम् । अन्यथा दण्डकं भूपं नित्यं प्रवदद्दण्डकम् । निष्टस्य बाधयेत् सम्यक् एकान्ते राज्यगुप्तये । हितं राज्ञश्चाहितं यद्भोगानां तत्र कारयेत् । नवीनकरयुक्तादौ तौ च उद्विजते ततः ।"

"भृत्यः कुर्य्यात् तु राजाज्ञां पितृवत् सत्रियः पतेः । न क्षिपेत् वचनं राज्ञो ह्यतुकूलं प्रियं वदेत् । रहोगतस्य वक्तव्यमप्रियं यद्धितं भवेत् । न नियुक्तो हरेद् वित्तं नोपेक्षेत् तस्य मानकम् । राज्ञश्च न तत्कार्य्यं वेशभावाविचेष्टितम् । अन्तःपुरचराध्यक्षो वैरयूतैर्निराकृतः । संसर्गं न व्रजेद् भृत्यो राज्ञो गुह्यञ्च गोपयेत् । दर्शयेत् कौशलं चित्तिद्वालानं च विशेषयेत् । राज्ञा यच्छ्रावितं गुह्यं न तस्मै प्रकाशयेत् । आज्ञाप्यमाने वान्यस्मिन् किङ्करोमीति वा वदेत् । वस्त्रं रत्नमलङ्कारं राज्ञा दत्तं च धारयेत् । नाभिहितो द्वारि विशेत्तावोन्मुखे राजदृक् । भूमौ निक्षेपणङ्कार्यं चौर्यं पर्य्यङ्किकाश्रयम् । भृकुटीं वातसङ्कारं तत्सभायां विवर्जयेत् । जगुप्साख्यापने युक्त्या परात्मानं नियोजयेत् । शाठ्यं लौल्यं सपैशुन्यं नास्तिक्यं क्षुद्रता तथा । चापल्यञ्च परित्याज्य नित्यं राजानुजीविना । श्रुतेन विद्याशिल्पैश्च संयोज्यात्मानमात्मना । राजसेवां ततः कुर्य्याद् भूतये भूतिवर्द्धनः । नमस्कार्य्याः सदा चास्य पुत्रवल्लभमन्त्रिणः । सचिवैर्नास्य विश्वासो राजचित्तप्रियङ्करैः । त्यजेद् विरक्तं एकान्ते तु दृष्टिमीक्षेत राजवित् । अदृष्टवास्य न ब्रूयात् कामं ब्रूयात् तथा-